

**А.С. Кривошликова,
студ. III курсу, спец. «Право»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова**

**Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри кримінального права,
кримінального процесу і криміналістики О.А. Чуваков**

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ УЧАСТІ В ОРГАНІЗОВАНОМУ ЗЛОЧИННОМУ УГРУПУВАННІ ПЕВНОГО ТИПУ

Організовані групи та злочинні організації є найбільш небезпечними формами співучасті. Не викликає сумнівів висока суспільна небезпечність такої діяльності, бо вона загрожує не лише таким важливим суспільним відносинам, які є об'єктами кримінально-правової охорони, зокрема життю, здоров'ю, волі, честі, гідності, громадському порядку, а навіть національній безпеці держави.

Закріплення кримінальної відповідальності за участь у організованому злочинному угрупованні будь-якого типу відображає прагнення держави забезпечити активну протидію функціонуванню злочинних об'єднань, які створюються, як правило, для здійснення злочинних посягань на постійній основі [1, с. 211].

Дослідженню проблеми відповідальності членів злочинних угруповань присвятили свої праці такі науковці, як: М.І. Коржанський, Я.Ю. Кондратьєв, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, А.Р. Ратінов, В.Ю. Шепітько та ін. Проте не зважаючи на те, що організована злочинність є предметом численних наукових досліджень, на практиці досить існують проблеми щодо кваліфікації форм участі та відмежування окремих злочинних діянь.

Так, наприклад, окрема проблема полягає у неможливості чіткої конкретизації змісту участі в угрупованні та відмежування її від інших протиправних діянь. Це зумовлено наявністю певних прогалин у сучасному кримінальному законодавстві. Є.Ф. Єфремов звертає увагу на те, що у ст. 257 Кримінального кодексу України (далі — КК України) серед проявів бандитизму не вказано керівництва бандою [2]. Окрім цього, у ст. 258-3 КК України окремо не передбачено відповідальність за участь у злочинах, вчинюваних терористичною групою чи терористичною організацією [1, с. 212].

На практиці труднощі під час кваліфікації організованої злочинної діяльності виникають внаслідок непослідовного використання законодавцем термінології. Так, наприклад, у диспозиціях статей Особливої часті КК України, що встановлюють відповідальність за досліджу-

ваний вид злочинного діяння, для його позначення вживається переважно термін «створення», проте у ст.ст. 257 та 392 КК України йдеться про організацію угруповань — відповідно озброєної банди та організованої групи [3, с. 32].

Внаслідок цього є підстава відмежування термінів «створення» та «організація», проте законом не передбачені кваліфікуючі ознаки кожного, завдяки яким можна було б відрізнити одне поняття від іншого та відповідно один тип участі в організованому злочинному угрупованні від іншого.

У частині 14 Постанові Пленуму ВСУ «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. №13 зазначено, що відповідно до ч. 3 ст. 28 КК України суб'єктом злочину, вчиненого організованою групою, може визнаватись лише особа, яка є учасником такого об'єднання, причому не тільки та, котра була одним із виконавців злочину, а й та, котра його готувала [4].

Виходячи з цього, дії особи, яка не є учасником злочинного об'єднання, проте приєдналася до здійснення конкретного злочину на будь-якому його етапі та усвідомлювала, що допомагає стійкому злочинному об'єднанню, можуть бути кваліфіковані лише за відповідною частиною ст. 27 КК України. У кримінальному законодавстві передбачена відповідальність лише за заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій. Такий підхід не враховує суспільну небезпечність діяльності організованої групи та зменшує відповідальність особи, оскільки вона несе відповідальність лише за ті свої дії, в яких наявний склад злочину, без розмежування звичайної співучасті та співучасті із організованою злочинною групою.

У Постанові Пленуму ВСУ «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. №13 міститься положення, відповідно до якого дії особи, що не є членом банди, але усвідомлює свою участь у вчинюваному бандою злочині, належить розцінювати як пособництво бандитизму та співучасть у вчиненні конкретного злочину, який вчиняє банда. Кваліфікувати такі дії цієї особи належить за ч. 5 ст. 27, ст. 257 та іншою статтею Особливої частини КК України залежно від ролі, яку вона виконувала в цьому злочині [4]. Проте стосовно інших злочинних угруповань схожих положень не передбачено у жодному нормативно-правовому акті чи постанові, а з урахуванням різного рівня суспільної небезпеки окремих видів злочинних угруповань немає підстав для застосування у даному випадку аналогії права.

Окрім цього, не зайве підкреслити, що сама по собі участь в угрупованні певного виду, навіть якщо член такого угруповання не

скоє жодного злочину, має бути об'єктом кваліфікації і може тягти кримінальну відповідальність особи [1, с. 212].

Таким чином, можна зробити висновок, що якісна кваліфікація суспільно небезпечних діянь, вчинюваних у зв'язку із створенням та функціонуванням певних видів організованих злочинних угруповань, можлива лише при наявності більш детального законодавчого врегулювання такої протиправної діяльності шляхом її опису. Дослідження даної проблеми сприятиме вирішенню багатьох дискусійних питань кваліфікації дії учасників злочинних угруповань та вдосконаленню боротьби з проявами організованої злочинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єфремов С.О. Проблеми кваліфікації участі в організованому злочинному угрупованні певного виду [Текст] / С.О. Єфремов // Вісник Академії адвокатури України. — 2010. — Ч. 1. — С. 211-213.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. — Назва з екрана.
3. Єфремов С.О. Створення організованого злочинного угруповання: кримінологічні та кримінально-правові аспекти [Текст] // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка: Юридичні науки. — 2012. — Вип. 93. — С. 30-32.
4. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. №13. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>. — Назва з екрану.

К.В. Кульчі,

студ. IV курсу, спеціальність «Право»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

**Науковий керівник: к.ю.н., доц. кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики І.А. Дришлюк**

ОСУДНІСТЬ ТА ЇЇ ВИДИ В ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Правова держава, яка розбудовується в Україні, не припускає засудження людини, яка при вчиненні суспільно небезпечного діяння